

Liisa-Maria Palomäki ja Eila Tuominen

Työuran pituus ja siihen vaikuttavat tekijät 45–64-vuotiaassa palkansaajaväestössä

Eläketurvakeskuksen keskustelualoitteita
2010:9

Eläketurvakeskus • Pensionsskyddscentralen

KESKUSTELUALOITTEITA

Liisa-Maria Palomäki ja Eila Tuominen

Työuran pituus ja siihen vaikuttavat tekijät 45–64-vuotiaassa palkansaajaväestössä

Eläketurvakeskuksen keskustelualoitteita
2010:9

Eläketurvakeskus • Pensionsskyddscentralen

KESKUSTELUALOITTEITA

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511 • Faksi (09) 148 1172

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 7511 • Fax (09) 148 1172

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 Eläketurvakeskus Finland

Tel. +358 10 7511 • Fax +358 9 148 1172

Edita Prima Oy

Helsinki 2010

ISSN-L 1795-3103

ISSN 1795-3103 (painettu)

ISSN 1797-3635 (verkkojulkaisu)

ABSTRAKTI

Tässä raportissa selvitetään työuran pituutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä 45–64-vuotiaassa palkansaajaväestössä. Työuran pituutta mitataan kolmella mittarilla. Ensiksi tarkastellaan eläkettä kartuttanutta työskentelyaikaa 23 ikävuodesta vuoden 2007 loppuun mennessä, toiseksi työskentelyajan suhteellista kestoa kyseisellä aikavälillä ja kolmanneksi työuran kokonaispituutta, mikäli itse ilmoitettu eläkeikä toteutuisi. Lopuksi tutkitaan logistisen regressioanalyysin avulla, millä tavalla yksilöön ja työhön liittyvät tekijät vaikuttavat työuran tiiviyyteen ja kokonaispituuteen.

Tutkimusaineistona käytetään Tilastokeskuksen Työolot 2008 -tutkimusta. Aineistoon on yhdistetty työuran pituutta kuvaavia tietoja Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä ja Arekin ansaintajärjestelmästä. Aineisto sisältää 1 973 henkilön tiedot.

Tulosten mukaan toteutuneen työuran pituus 46–64-vuotiailla palkansaajilla oli keskimäärin 26,7 vuotta ja suhteellinen kesto 87,6 prosenttia enimmäiskestosta 23 ikävuodesta vuoden 2007 loppuun. Työurista arvioidaan muodostuvan keskimäärin 35,8 vuoden mittaisia olettaen, että eläkeaikomukset toteutuvat. Yksilöön liittyvät tekijät vaikuttavat työuran kokonaiskestoon niin, että naisten, 45–49-vuotiaiden, leskien ja terveytensä kohtalaiseksi tai huonommaksi kokevien työurat jäävät miesten, 50–54-vuotiaiden, parisuhteessa elävien ja terveytensä hyväksi kokevien työuria lyhyemmiksi. Työhön liittyvistä tekijöistä työntekijäasema ja määrä- ja osa-aikaisissa työsuhteissa työskentely lyhentävät työuria. Yksityisaloilla työurat jäävät julkisen sektorin työuria lyhyemmiksi. Toimialoittain tarkasteltuna työurat ovat teollisuudessa useimpia muita aloja pidempiä.

ABSTRACT

This report studies the length of working careers and factors affecting it, among employees aged 45 to 64. The length of a working career is measured by three different indicators. The first indicator is the working time from the age of 23 to the end of 2007, i.e. pensionable working time. The second indicator is the relative duration of the realized working time during the period in question. The third indicator is the total length of the working career based on the intended retirement age of respondents. Finally we examine how different individual and work-related factors affect the density and total length of the working career. As research method, we use logistic regression analysis.

The data is from the Finnish Quality of Work Life Survey 2008 by Statistics Finland. Information on the length of working careers is attached to data from the employment register of Finnish Centre for Pensions and the earnings register of Arek. The data comprises information on 1,973 persons.

The realized length of working careers among employees aged 45 to 64 was on average 26,7 years by the end of 2007, and the relative duration 87,6 per cent of the maximum time. The total length of the working career was 35,6 years on average, provided that retirement intentions are realized. From the explanatory variables, individual factors affect the total length of working careers in such a way that women, those in the age bracket of 45–49 and widows have shorter working careers than men, those aged 50 to 54 and those living in relationships. Perceived level of health affects so, that those reporting their health as moderate or frail have shorter working careers than those perceiving their health as good. Of work-related factors, the status of employee and working under temporary and part-time employment contracts, tend to shorten careers. The length of working careers in the private sector remains shorter than in the public sector. When examining the line of business, working careers in industry are longer than in most other fields.

SISÄLTÖ

1	Johdanto	7
2	Työskentelyajan rekisteröimisestä ja työuran pituuden mittaamisesta.....	9
3	Tutkimusaineisto	12
4	Tulokset	14
4.1	Työuran kesto vuoden 2007 loppuun mennessä.....	14
4.2	Työuran suhteellinen kesto vuoden 2007 loppuun mennessä	18
4.3	Työuran kokonaiskesto arvioidussa eläkeiässä.....	21
4.4	Mitkä tekijät selittävät tiiviitä ja pitkiä työuria?	27
4.5	Vertailu muuhun työuran pituutta koskevaan tutkimus- ja tilastotietoon	29
5	Yhteenvetoa	31
	Lähteet.....	33
	Liitteet.....	35

1 Johdanto

Työuran pituutta koskeva julkinen keskustelu aktivoitui keväällä 2009 hallituksen ehdottaessa eläkeiän alarajan nostamista 65 ikävuoteen. Työurien pidentämiskeskustelun taustalla on huoli vanhuushuoltosuhteen heikkenemisestä suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle. Väestön ikärakenteen muutoksen seurauksena työikäisillä on tulevaisuudessa maksettavanaan nykyistä paljon enemmän ikääntyneiden hoiva-, hoito- ja eläkemenoja. Työurien pidentäminen nähdään eräänä keinona vastata nouseviin julkisiin menoihin. Hallituksen ja keskeisten työmarkkinajärjestöjen välisissä eläkeneuvotteluissa oli esillä idea siitä, että eläkkeelle siirtymisen yhtenä edellytyksenä olisi tietyn mittainen työura. Nykyisin vanhuuseläkkeelle voi jäädä joustavasti 63–68 vuoden ikäisenä. Käytännön tavoitteeksi eläkeneuvotteluissa asetettiin 25 vuotta täyttäneiden keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän odotteen nostaminen 59,4 vuodesta kolmella vuodella vuoteen 2025 mennessä (Eläketurvakeskus 2009a). Osan tavoitteesta katsotaan täyttyvän jo vuoden 2005 eläkelainsäädännön uudistuksessa päätetyillä eläketurvaan kohdistuvilla muutoksilla. Tällä hetkellä työurien pidentymistavoitetta seurataan keskeisesti eläkkeellesiirtymisiänodotteen avulla, joka kuvaa yhtä hetkeä työuran loppupäässä. Kuitenkin ilmiöstä saisi tarkemman kuvan, jos tarkastelussa huomioitaisiin nykyistä laajemmin myös työuran kokonaispituus.

Työvoiman rakenteellista muutosta on Suomessa kuvattu jonkun verran, mutta työurista tai niiden muutoksista ei ole koko väestön kattavaa tutkimustietoa (Lehto ja Sutela 2008). Eläketurvakeskuksen tutkimuksissa mielenkiinnon kohteena on yleisimmin ollut varhaiseläkkeelle siirtyminen tai työssä jatkaminen. Työuran kokonaiskesto on harvemmin ollut tutkimuksen keskiössä. Jotakin tietoa aiheesta on kuitenkin olemassa. Esimerkiksi 1990-luvun taitteessa on selvitetty yksityisellä sektorilla työskentelevien työssäoloaikaa ja työuran pituutta (Kannisto 1993; 1989) ja 2000-luvun käänteessä alle 23-vuotiaana tehdyn ansiotyön määrää (Tuominen 1999) ja eläkkeen ansainta-aikaa suhteessa koulutukseen (Tuominen 2001a). Sittenkin työuran pituutta on tutkittu lähinnä eläkesuunnitelmiin vaikuttavana tekijänä (esim. Karisalmi ym. 2008, Palomäki ja Tuominen 2010 sekä Tuominen 2001b). Tarkempien selvitysten kohteeksi työuran kesto nousi eläkeneuvottelujen myötä. Työryhmän päätöksenteon tueksi koottu työurien pidentämistä käsittelevä selvitys julkaistiin vuonna 2010 (Uusitalo ym. 2010). Muita tuoreita työuria käsitteleviä julkaisuja ovat Järnefeltin (2010) tutkimus koulutuksen vaikutuksesta työssä jatkamiseen, Kauton ja Salosen (2010) kirjoitus Turun Sanomissa ja Kanniston (2010) asiantuntija-artikkeli Työeläke-lehdessä. Kahdessa jälkimmäisessä käsitellään muun muassa vuonna 2009 työeläkkeelle siirtyneiden toteutuneiden työurien pituuksia rekisteritietojen perusteella.

Toinen tällä hetkellä ajankohtainen tapa arvioida työuran pituutta on elinajan odotteen osittamiseen perustuva työllisen ajan odote (Hytti ja Nio 2004; Hytti 2009). Odotteiden etuna on niiden antaman kuvan kattavuus väestötasolla. Epävarmuutta odotteisiin puolestaan tuo niiden perustuminen arviointivuoden tilanteeseen, minkä vuoksi ne ovat herkempiä esimerkiksi suhdannevaihteluille tai lainsäädännössä tapahtuville muutoksille. Odotteet ja rekisteritiedot

mittaavat erilaisia asioita, mutta odotteisiin verrattuna rekistereiden etuna voidaan pitää sitä, että niiden avulla voidaan kohtuullisen luotettavasti arvioida jo toteutunutta kehitystä. Lisäksi vuoden 2005 eläkeuudistuksen jälkeen rekisteritietojen avulla on entistä paremmat mahdollisuudet arvioida erilaisten työurakatkoksien, kuten esimerkiksi vanhempain- tai vuorotteluvapaiden merkitystä työuran kokonaisuudessa.

Tämän raportin tarkoituksena on selvittää ensinnäkin työuran pituutta 45 vuotta täyttäneessä palkansaajaväestössä ja toiseksi tarkastella, millä tavalla sekä henkilöön että työhön liittyvät tekijät vaikuttavat työuran pituuteen. Aineistona hyödynnetään Tilastokeskuksen keräämää Työolot 2008 -aineistoa, johon on liitetty henkilön työuran pituutta koskevia tietoja Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä ja eläkejärjestelmän yhteisestä ansaintajärjestelmästä. Väestötasolla työuran pituuteen vaikuttaa olennaisesti muun muassa työllisyystilanne, työkyvyttömyysriskin kehitys, opiskeluaikojen pituus, hoitovapaiden käyttö sekä nuorten ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien ryhmien mahdollisuudet osallistua työmarkkinoille. Muita, lähinnä työelämän laatuun liittyviä tekijöitä, ovat muun muassa työterveyshuolto, työhyvinvointi ja johtaminen. (Kiander ja Lilja 2010.)

2 Työskentelyajan rekisteröimisestä ja työuran pituuden mittaamisesta

Miten työuran kestoa mitataan – eri lähteet ja menetelmät

Rekistereihin perustuvaa tietoa työuran pituudesta saatiin vuoteen 2006 asti Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä. Työsuhteiden tai yrittäjäjaksojen alkamis- ja päättymisaikojen perusteella on mahdollista päätellä koko eläkettä kartuttanut työskentelyaika päällekkäisyydet karsittuna 23 vuoden iän täyttämisestä 1.7.1962 lukien vuoden 2006 loppuun asti. Myös alle 23-vuotiaana tehdystä työskentelystä on olemassa rekisteritietoja, mutta ne eivät ole täysin kattavia, koska rekistereihin on kirjattu pääasiassa eläketurvan kannalta oleellisia tietoja, eikä alle 23-vuotiaana tehty työ kartuttanut eläketurvaa tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta ennen vuotta 2005. Vuodesta 2007 alkaen työsuhdetiedot on rekisteröity eläkejärjestelmän yhteiseen ansaintajärjestelmään ja työskentelyajan päättely perustuu pääsääntöisesti ansiotietoihin.

Haastattelutietoa palkansaajien työuran pituudesta saadaan esimerkiksi Tilastokeskuksen Työolot-haastattelututkimuksen avulla. Kyselyssä on kunakin tutkimusajankohtana (1977–2008) kysytty palkansaajilta heidän siihenastisen työuransa pituutta. Työolotutkimuksen avulla työuran pituutta voidaan tarkastella monipuolisesti sellaisten henkilöön liittyvien taustatietojen, kuten koulutuksen tai sosioekonomisen aseman suhteen, joita ei työsuhderekisteriin tai nykyiseen ansaintajärjestelmään kirjata. Toisaalta haastattelututkimukseen epävarmuutta tuottavat haastateltavien muistivirheet ja suhteellisen väljä kysymyksenasettelu¹.

Työuran pituutta käsittelevissä tutkimuksissa viitataan useasti kahteen erilaiseen tilastotieteelliseen mittariin, joiden tavoitteena on kuvata eri elinvaiheiden pituutta eläkejärjestelmän tai työmarkkinoiden näkökulmasta. Eläkejärjestelmän kannalta asiaa tarkastellaan Eläketurvakeskuksen kehittämän keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän odotteen avulla (ks. Kannisto 2006), työvoimapolitiikassa ja työllisyysohjelman seurannassa mittarina käytetään työvoimassa, työllisenä ja työvoiman ulkopuolella vietettävien vuosien odotteita. Molemmissa mittareissa väestön ikärakenteen muutosten vaikutus vakioidaan käyttämällä laskennan perusteena esimerkiksi 100 000 vastasyntyneen tai tietyn iän saavuttaneiden kohorttia, jonka loppuelämän aikana oletetaan tapahtuvaksi tutkittavan vuoden eläkkeelle siirtymisen todennäköisyydet tai työmarkkinoille osallistumisen asteet. (Hytti 2009.)

Eläkkeellesiirtymisiän odote lasketaan tutkittavana vuonna toteutuneiden eläkkeelle siirtymisen todennäköisyyksien ja kuolemanvaaralukujen perusteella. Luku kuvaa siirtymiä (virtaa työstä eläkkeelle) yhden tilastovuoden aikana (Kannisto 2006; Uusitalo 2010). Huomionarvoista on, että luku kattaa vain työeläkevakuutetun väestön. Työssäoloajan pituutta elinkaarella kuvaavat odotteet on puolestaan laskettu koko väestöä kuvaavien kuolleisuus- ja eloonjäämistaulujen sekä työvoimatilastojen varantotietojen pohjalta (Hytti ja Nio 2004). Ne kuvaavat työmarkkinoilla vietettyä aikaa suhteessa kokonaiselinaikaan. Oletuksena on, että valitussa kohortissa toteutuvat tutkittavan kalenterivuoden työvoimaan osallistumisen asteet

1 Työolotutkimuksessa 2008 on vastaajilta kysytty: ”Kuinka monta vuotta olette yhteensä ollut ansiotyössä elämänne aikana?”

ja kuolleisuus. Elinajan odotteen osittamiseen perustuvalla menetelmällä voidaan laskea ilman eläkettä, työvoimassa ja tästä erikseen työllisenä vietetyn elinajan odotteet. Vastaavasti voidaan tarkastella eläkkeellä ja ilman eläkettä vietetyn elinajan odotteita. (Hytti 2009.)

Eläkkeiden laskenta ja työskentelyn rekisteröiminen ennen ja jälkeen vuoden 2005 eläkeuudistuksen

Työuran pituuden mittaamiseen vaikuttavat työskentelyajan kestosta saadut tiedot. Toisaalta kyse on siitä, millaista tietoa työsuhteiden kestoista on mahdollista saada ja toisaalta siitä, mistä ajankohdasta alkaen erityyppiset ja pituiset työsuhteet ovat tulleet eläkevakuuttamisen piiriin. Lisäksi mittaamisessa joudutaan pohtimaan erilaisia periaatteellisia näkökohtia, joita ovat muun muassa palkattomien aikojen ja työskentelyn huomioiminen ennen 23 ikävuotta.

Ennen vuotta 2005 voimassa olleen eläkelainsäädännön mukaan eläkettä karttui 23-vuotispäivästä 65-vuotispäivään. Kuitenkin työnantajien tuli vakuuttaa jo 14-vuotias palkansaaja. Vakuutus aika ennen 23 vuoden iän täyttämistä otettiin huomioon tietyin edellytyksin, jos henkilö oli oikeutettu työkyvyttömyys- tai perhe-eläkkeeseen. Rekisteritiedot alle 23-vuotiaana tehdystä työstä eivät kuitenkaan ole kattavia. Palkansaajien eläke laskettiin ajankohdasta riippuen päivä- tai kuukausitekniikalla työsuhtekohtaisesti eläkkeen perusteena olevan keskimääräisen ansion perusteella. Tiedot työsuhteen alkamisesta ja loppumisesta kirjattiin työsuhderekisteriin päivän tarkkuudella ja eläkkeeseen oikeuttava aika oli yleensä sama kuin työsuhteen voimassaoloaika. Eläkettä korottivat erilaiset työttömyys-, ammatilliset koulutus- ja kuntoutusetuspäivät työeläkelisän muodossa, joista tiedot on rekisteröity Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteriin. (Työeläkkeen laskentaopas 2002.)

Vuoden 2005 eläkeuudistuksessa eläkkeiden laskentaan ja siten työsuhteiden rekisteröintiin tehtiin olennaisia muutoksia. Eläkettä ei enää lasketa jokaisesta työsuhteesta erikseen, vaan kunkin vuoden työansion ja palkansaajan iän mukaan määräytyvän karttumisprosentin perusteella. Nykyiseen laskentatapaan siirryttäessä myös työsuhteiden alkamis- ja päättymispäivien rekisteröintiin tehtiin muutoksia. Enää niitä ei kirjata kaikissa tapauksissa päivän tarkkuudella, vaan työnantajat ilmoittavat palkansaajien ansiot joko vuosi- tai kuukausitasoisesti. Eläkkeeseen oikeuttavat työsuhteessa tehdystä työstä saatujen ansioiden lisäksi tiettyjen palkattomien jaksojen ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevat ansiot, kuten erilaiset vanhempain-, koulutus-, sairaus- ja kuntoutusetuudet. Työeläkelisään verrattuna laajennuksena ovat muun muassa vanhempainetuudet, kotihoidon tukiaika ja tutkintoon johtava opiskelu. Vuodesta 2005 alkaen kaikkien eläkeläkien alaiset ansiot ja tiedot palkattomista ajoista ovat kattavasti rekisterissä.

Esimerkkejä työuran pituuden määrittämisen ongelmakohdista

Rekisterien avulla on mahdollista tutkia työuran pituutta, mutta päätelmiä tehdessä tulee huomioida, että rekisteristä saatava kuva ei välttämättä vastaa juridista työsuhteen käsitettä. Rekistereihin on ilmoitettu nimenomaan eläkkeen karttumisen kannalta oleellista tietoa. Seuraavassa esitellyistä tarkennuksista huolimatta rekistereistä saadaan kohtuullisen hyvä kuva työuran pituudesta.

Ensinnäkin työeläketurvan kattavuus on laajentunut työeläkejärjestelmän historian aikana, eikä lain voimassaoloa edeltävältä ajalta ole tietoa sellaisesta työstä, joka ei kartuttanut eläkettä. Yrittäjien eläkelaji YEL tuli voimaan vuonna 1970 ja taiteilijoita ja eräitä erityisryhmiä koskeva eläkelaki TaEL vuonna 1986. Jälkimmäiseen piiriin liitettiin vuonna 1998 myös niin sanotut pätkätyöt eli sellaiset työsuhteet, jotka lyhyen keston tai ansioiden vähyyden vuoksi eivät tulleet vakuutetuiksi työntekijäin eläkelaki TEL:ssä. Työsuhteiden kestolle on historiassa myös asetettu erilaisia vakuuttamisvelvollisuuteen liittyviä vaatimuksia. TEL:n tullessa voimaan vuonna 1962 tuli työsuhteen kestää vähintään kuusi kuukautta kuuluakseen lain piiriin. Vuonna 1965 tämän niin sanottu odotusaika lyhennettiin neljään kuukauteen ja vuonna 1971 kuukauteen. (Työeläke ja muu sosiaalivakuutus 2008; Hietaniemi ym. 2010.)

Toiseksi eri eläkelaeissa on erilaisista karttumasäännöksistä johtuen saatettu noudattaa toisistaan poikkeavia työsuhteiden rekisteröintitapoja ennen vuotta 2005. Eroja on sekä työsuhdeaikojen että ansioiden rekisteröimisessä. Esimerkiksi julkisella sektorilla työ- ja virkasuhteet saattavat sisältää eripituisia palkattomia aikoja. Lisäksi ainakin valtiolla työsuhteita on saatettu ketjuttaa tosiasiallista pidemmäksi, eivätkä ansiotiedot ole kattavia ennen 1990-luvun vaihdetta. (Hietaniemi ym. 2010.) Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien palkansaajain eläkelaisissa LEL:ssä eläkkeen laskenta perustui puolestaan ansioiden määrään. Ansiot on rekisteröity vuositasoisina, vaikkakin tilitykset ovat pyynnöstä eroteltavissa myös kuukausitasoisina. Työsuhdeaikaa arvioitaessa kuukausitilitys on tulkittu yleensä kuukauden pituiseksi työsuhteeksi. Vuonna 2007 TEL, TaEL ja LEL yhdistyivät, ja uusi eläkelaki nimettiin Työntekijän eläkelaki TyEL:ksi. Eläkkeen edellytysten täyttymisessä tulee myös työskentelyaika ulkomailla mahdollisesti huomioitavaksi, mikä tapahtuu käytännössä vakuutuskausitodistusten perusteella.

Työuran pituuden mittaamisen kannalta ansioihin perustuvassa työsuhdeajan määrittämisessä on myös omat ongelmansa. Jotta ansioiden perusteella voitaisiin tarkastella työsuhdeaikaa, tulisi määrittää jonkinlainen ansaintaraja, jonka ylittäminen oikeuttaisi esimerkiksi vuoden mittaiseen työskentelyyn. Vuonna 2010 esimerkiksi YEL:n vakuuttamisen alaraja on 6 776 euroa ja MYEL:n 3 388 euroa vuodessa. TyEL:n piiriin kuuluvat 51,57 euron ylittävät ansiot. Jos ansaintaraja määriteltäisiin korkealle, suosisi se helposti suurituloisia henkilöitä – heille työsuhdeaikaa saattaisi kertyä helpommin. Toisaalta jos ansaintaraja olisi kovin matala, saattaisi kovin pienillä tuloilla saada kohtuuttoman paljon työsuhdeaikaa. Kuukausi-ilmoitukseen perustuva tekniikka helpottaisi ansioiden kohdentamisessa ja siten varsinaisen työskentelyajan laskemisessa. (Hietaniemi ym. 2010.)

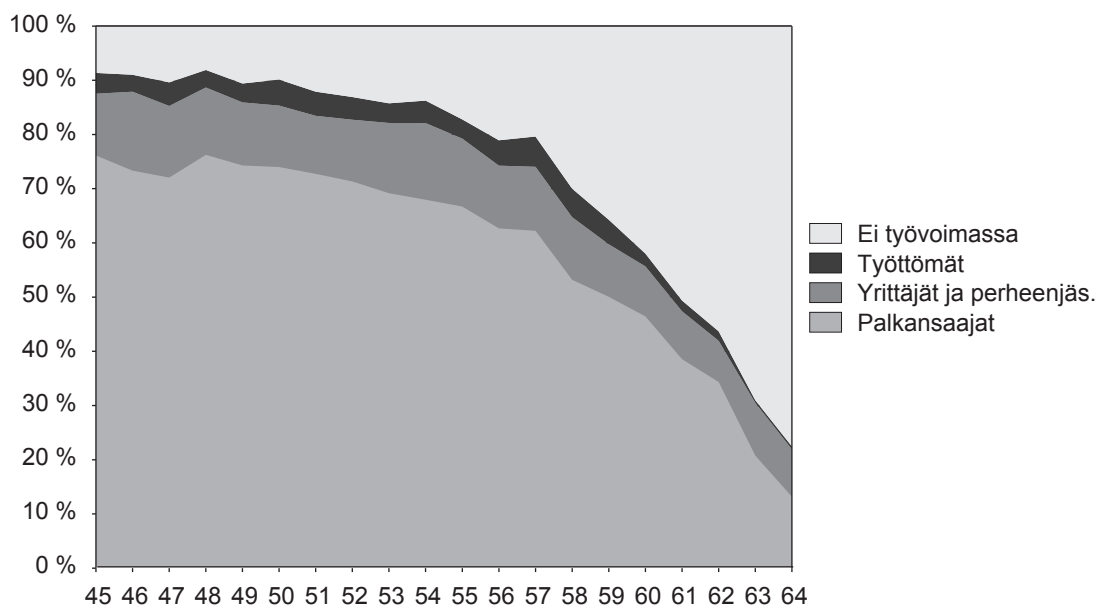
Palkattomien aikojen sisällyttäminen kokonaistyöuraan on mahdollisesti ristiriidassa työuran pidentämisen vaatimusten kanssa. Esimerkiksi tutkinnosta karttuva etuusaika ja vuorotteluvapaa eivät välttämättä sovi ajatuksellisesti työurien pidentämisen tavoitteeseen, minkä vuoksi olisi ratkaistava, miten erilaiset palkattomat ajat huomioidaan. Toisaalta kansainvälinen vertailu osoittaa, että maissa, joissa ainakin jollakin tavalla huomioidaan työuran pituus eläkkeelle siirtymisen ehtona, kaikki eläkettä kartuttava aika otetaan pääsääntöisesti huomioon työuran pituudessa. Eräs käytännön ongelma palkattomien jaksojen huomioimisessa liittyy lapsenhoidaikaan, jota ei työnantajien erilaisten ilmoittamistapojen vuoksi voida luotettavasti selvittää ajalta ennen vuotta 2005. (Hietaniemi ym. 2010.)

3 Tutkimusaineisto

Tutkimuksen pohjana on Työolot 2008 -tutkimus, joka on Tilastokeskuksen työoloja ja niissä tapahtuvaa muutosta seuraava laaja käyntihaastattelututkimus. Määräajoin aina vuodesta 1977 lähtien toistettavan tutkimuksen avulla pyritään selvittämään palkansaajien kokemuksia fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta työympäristöstä. Vuoden 2008 tutkimuksen kohdejoukko on 15–64-vuotiaat palkansaajat, joiden normaali viikkotyöaika oli vähintään 10 tuntia palkkatyötä. (Lehto ja Sutela 2008.) Tämän työuran pituutta selvittävän raportin kohdejoukko on 45–64-vuotiaat palkansaajat, joita oli aineistossa 1 993 henkilöä. Aineistoon on yhdistetty työuran pituutta kuvaavia tietoja Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä ja Arekin ylläpitämästä ansaintajärjestelmästä. Joukosta rajattiin pois sellaiset henkilöt, joille ei työskentelyaikaa koskevia tietoja ollut yhdistettävissä. Rajauksen jälkeen mukana on 1 973 henkilöä. Muita tärkeitä taustatekijöitä on liitetty Tilastokeskuksen kyseisen vuoden Työvoimatutkimuksesta.

Tulosten tulkinnessa tulee ensinnäkin huomioida käytettävissä olevan aineiston koskevan vain ikääntyneempiä palkansaajia, joiden voidaan todeta olevan sitä valikoituneempi ryhmä mitä ikääntyneemmistä on kyse. Tuloksia ei voi yleistää koskemaan koko samanikäistä väestöä, sillä tutkimuksessa ei ole mukana yrittäjiä, työttömiä, eläkkeellä tai muista syistä työvoiman ulkopuolella olevia henkilöitä. 45–64-vuotiaiden työllisenä oloa koko väestössä voidaankin tarkastella alla olevan kuvion 1 avulla. Suurin osa ei-työvoimassa olevista koostuu eläkeläisistä. Omaa eläkettä saavien osuus (ilman osa-aika-eläkettä saavia) väestöstä oli 45–49-vuotiaissa 5,9 prosenttia, 50–54-vuotiaissa 10,2 prosenttia, 55–59-vuotiaissa 18,8 prosenttia ja 60–64-vuotiaissa 55,6 prosenttia vuonna 2008 (ETK ja Kela 2010). 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odote oli kyseisenä vuonna 59,4 vuotta (Eläketurvakeskus 2009b).

Kuvio 1. 45–64-vuotiaiden työllisenä olo ammattiaseman mukaan vuonna 2008.

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus 2008.

Myöhemmin esiteltävän vertailun perusteella voidaan kuitenkin todeta, että yrittäjien työuran pituuden huomioiminen ei todennäköisesti muuttaisi työuran pituudesta saatua kuvaa. Sen sijaan ei-työvoimaan kuuluvien samanikäisten, kuten eläkkeellä tai muusta syystä työvoiman ulkopuolella olevien sekä työttömien työurien huomioiminen laskisi työuran pituuden keskiarvoa.

Toinen tulosten arvioinnissa huomioitava tekijä on työskentelyajan mittaaminen. Tutkitavana on työskentelyaika 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen, minkä vuoksi tuloksia ei voida ajatella koko työuran kattavina.

Työuran keston mittarit

Työuran pituuden tarkastelua varten aineistosta on muodostettu kolme sitä eri tavoin kuvaavaa mittaria:

1. Ensinnäkin tarkastelun kohteena on rekisterissä oleva koko eläkettä kartuttanut työskentelyaika vuoden 2007 loppuun mennessä. Aika on laskettu 23 vuoden iän täyttämisestä 1.7.1962 lukien ja siitä on poistettu päällekkäisyydet. Kyseiseen työskentelyaikaan viitattaessa käytetään käsitettä toteutunut kesto.
2. Toiseksi tarkastelun kohteena on työuran suhteellinen kesto. Tällä tarkoitetaan eläketurvaa kartuttanutta työskentelyaikaa vuoden 2007 loppuun mennessä suhteessa siihen enimmäisaikaan, jonka henkilö olisi voinut työskennellä 23 vuoden täyttämisestä lähtien. Suhdeluvun avulla on mahdollista päätellä, kuinka tiivis tai huokoinen vuoden 2007 loppuun mennessä toteutunut työura on. Mittari ei kerro mahdollisen huokoisuuden syitä, toisin sanoen liittyykö suhteellisesti lyhyt työura esimerkiksi pitkiin opintoaikoihin, työttömyyteen tai vanhempainvapaisiin.
3. Kolmantena työuran pituutta kuvaavana mittarina käytetään työuran kokonaiskestoja, jonka avulla on tarkoitus arvioida henkilön työuran kokonaispituutta 23 vuoden iän täyttämisestä eläkkeelle siirtymiseen asti. Lähtökohtana on vuoden 2007 loppuun mennessä toteutunut työskentelyaika, minkä jälkeen työuran on oletettu kestävän tauoitta aina henkilön haastattelussa itse ilmoittamaansa eläkkeellesiirtymisikään asti. Kaikilla eläkeaikeet eivät tietenkään toteudu suunnitellusti, mutta esitetyllä tavalla lasketun työuran kokonaiskeston voidaan kuitenkin olettaa kuvaavan henkilöiden työuran kokonaispituutta kohtuullisen luotettavasti. (Karisalmi 2010.)

Raportissa jokaisen työuran pituutta kuvaavan mittarin tuloksia tarkastellaan erikseen. Ensiksi kestojen jakautumista arvioidaan ikäryhmittäin. Seuraavaksi erilaisten taustatekijöiden vaikutuksia tarkastellaan keskiarvoja vertaamalla. Lopuksi logistisen regressioanalyysin avulla selvitetään, mitkä yksilöön ja työhön liittyvät tekijät ovat työuran tiiviyn ja keston merkittäviä selittäjiä.

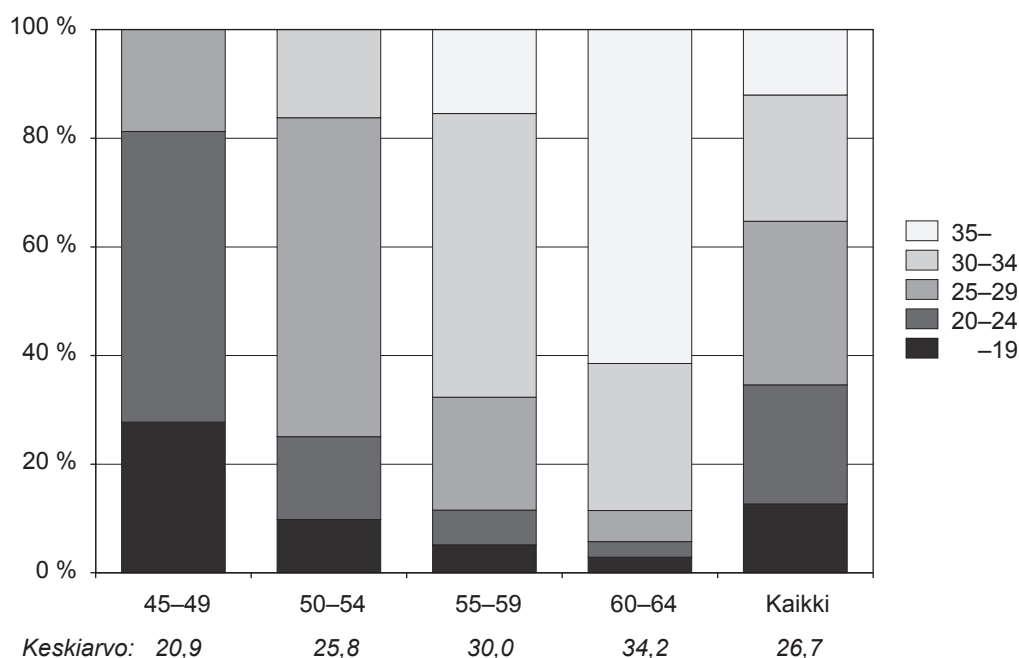
4 Tulokset

4.1 Työuran kesto vuoden 2007 loppuun mennessä

Työuran kesto iän ja sukupuolen mukaan

45–64-vuotiaiden palkansaajien työura 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen vuoden 2007 loppuun mennessä on kestänyt keskimäärin 26,7 vuotta mediaanin ollessa 27 vuotta (kuvio 2). Lyhyimmillään työskentelyaika on vuoden ja pisimmillään 42 vuoden mittainen. Suurimmalla osalla 60–64-vuotiaista työskentelyaikaa on kertynyt 35 vuotta tai enemmän. Joukossa on kuitenkin hyvin lyhyen työuran tehneitä henkilöitä, minkä vuoksi keskiarvo jää alle tämän.

Kuvio 2. Työuran kesto 31.12.2007, 45–64-vuotiaat palkansaajat, vuotta.

Miesten toteutuneet työurat ovat naisten työuria pidempiä (taulukko 1). Sukupuolten väliset erot kasvavat iän myötä ja ikääntyneimmässä palkansaajaryhmässä eli 60–64-vuotiaissa ero on jo kaksi vuotta. Naisten työurat jäävät keskimäärin 1,5 vuotta miesten työuria lyhyemmiksi. Perhesuhteilla ei ollut vaikutusta työuran toteutuneeseen keston, mutta erillistarkastelu osoitti lasten määrällä olevan merkitystä (taulukko 2). Naisten ja miesten työurien pituudet eivät eroa, jos henkilöllä ei ole lapsia tai hänellä on yksi lapsi. Sukupuolten väliset erot kasvavat lasten lukumäärän noustessa kahteen tai useampaan. Miehillä, joilla on kaksi lasta, työurat ovat keskimäärin 28,6 vuoden mittaisia. Vastaavasti naisten työurat jäävät 1,7 vuoden verran lyhyemmiksi. Kolme- tai useampilapsisilla erot työuran pituudessa sukupuolten välillä ovat jo noin neljä vuotta.

Taulukko 1. Työuran keskimääräinen kesto 31.12.2007 sukupuolen mukaan 5-vuotisikäryhmissä, vuotta.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (<.0001)	Lkm
Miehet	21,3	26,4	30,9	35,2	27,5	828
Naiset	20,6	25,4	29,3	33,2	26,0	1 145
Yhteensä	20,9	25,8	30,0	34,2	26,7	
Lkm	555	611	563	244		1 973

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Taulukko 2. Työuran keskimääräinen kesto 31.12.2007 sukupuolen ja lapsien lukumäärän mukaan, vuotta.

	0 (0,36)	1 (0,52)	2 (<.0001)	3+ (<.0001)	Yhteensä (<.0001)	Lkm
Miehet	25,4	27,2	28,6	27,7	27,5	828
Naiset	26,2	27,7	26,9	23,6	26,0	1 145
Yhteensä	25,8	27,5	27,6	25,3	26,7	
Lkm	275	340	801	557		1 973

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Työuran kesto koulutuksen ja sosioekonomisen aseman mukaan

Perusasteen koulutuksen suorittaneiden työurat ovat pisimpiä, keskimäärin 27,6 vuoden mittaisia (taulukko 3). Keski-asteen koulutuksen suorittaneiden työurat jäävät lyhyimmiksi, keskimäärin 26,2 vuoden mittaisiksi, ja korkea-asteen suorittaneiden työuran pituus sijoittuu näiden ryhmien väliin. Keskiarvoja tulkitessa tulee kuitenkin huomioida, että vanhimmissa ikäryhmissä on suhteellisesti enemmän perusasteen koulutuksen suorittaneita kuin nuorimmissa ikäryhmissä. Vastaavasti koulutettujen osuus on nuorimmassa ikäryhmässä suurempi. Koulutuksen merkityksestä saakin paremman kuvan tarkastelemalla ikäryhmittäisiä eroja. Perusasteen suorittaneiden työurat eivät ole pisimpiä yhdessäkään ikäryhmässä. Sen sijaan korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden työuran pituus on perusasteen suorittaneiden työuria selvästi pidempi 45–49-vuotiaissa, muissa ryhmissä ei käytännössä ole havaittavissa kovin suuria koulutuksen mukaisia eroja.

Sosioekonomisen aseman mukaiset erot eivät ole tilastollisesti merkitseviä. Huomion tosin voi kiinnittää 60–64-vuotiaiden työuran kesto; ylempien toimihenkilöiden työurat ovat keskimäärin 2,3 vuotta työntekijöiden työuria pidempiä.

Taulukko 3. Työuran keskimääräinen kesto 31.12.2007 koulutuksen ja sosioekonomisen aseman mukaan 5-vuotisikäryhmissä, vuotta.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (0,0032)	Lkm
Perusaste	19,8	26,0	29,2	33,7	27,6	344
Keskiaste	20,9	25,3	30,1	34,7	26,2	816
Korkea-aste	21,1	26,1	30,4	34,0	26,7	813
Yhteensä	20,9	25,8	30,0	34,2	26,7	
Lkm	555	611	563	244		1 973
	(0,1491)					
Työntekijät	20,9	25,7	29,8	33,1	26,6	607
Alemmat toimihenkilöt	20,6	25,6	29,8	34,2	26,4	826
Ylemmät toimihenkilöt	21,3	26,3	30,7	35,4	27,1	536
Yhteensä	20,9	25,8	30,0	34,2	26,7	
Lkm	554	610	561	244		1 969

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Työuran kesto työsuhteen luokittelutekijöiden mukaan

Vakituisessa työsuhteessa olevien työurat ovat kaikissa ikäryhmissä huomattavasti määräaikaissä työsuhteissa olevien työuria pidempiä (taulukko 4). Keskimäärin ero työuran pituudessa on noin seitsemän vuotta. Huomionarvoista kuitenkin on, että tutkimuksen ikäluokissa on suhteellisen vähän määräaikaissä työntekijöitä. Erityisen vähän heitä on 60 vuotta täyttäneissä.

Osa-aikatyötä tekevien työurat ovat keskimäärin vuoden kokoaikatyötä tekevien työuria pidempiä, mikä on kenties oletusten vastainen tulos. Se kuitenkin selittyy sillä, että osa-aikatyötä tekevissä on suhteellisesti enemmän ikääntyneempiä työntekijöitä. He ovat pääsääntöisesti osa-aikaeläkeläisiä, joilla on tyypillisesti pitkä työhistoria. Alle 55-vuotiaissa osa-aikatyötä tekevien työurat ovat selkeästi kokoaikatyötä tekevien työuria lyhyempiä.

Taulukko 4. Työuran keskimääräinen kesto 31.12.2007 työsuhteen pysyvyyden ja työajan mukaan 5-vuotisikäryhmissä, vuotta.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (<.0001)	Lkm
Toistaiseksi voimassa oleva	21,3	26,1	30,3	34,4	27,1	1 852
Määräaikainen	16,0	20,6	24,5	28,3	20,2	121
Yhteensä	20,9	25,8	30,0	34,2	26,7	
Lkm	555	611	563	244		1 973
					(0,0366)	
Kokoaikatyö	21,1	26,0	30,0	34,2	26,6	1 788
Osa-aikatyö	17,5	22,5	29,8	34,1	27,6	181
Yhteensä	20,9	25,8	30,0	34,2	26,7	
Lkm	553	611	561	244		1 969

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Teollisuuden toimialalla työskentelevien palkansaajien toteutuneet työurat ovat muilla aloilla työskentelevien työuria keskimääräistä pidempiä (taulukko 5). Myös kaupan ja maa-, metsä- ja kalatalouden aloilla työurat ovat keskimääräistä pidempiä. Lyhyimmäksi toteutuneet työurat jäävät rakentamisen, majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä julkisten ja muiden palveluiden aloilla. Ikäryhmittäisessä tarkastelussa esille nousevat 45–49-vuotiaiden poikkeuksellisen lyhyet työurat rakentamisen alalla (keskimäärin 18,8 vuotta). Työttömyyden riski vaihtelee aloittain, samoin määrä- ja osa-aikainen työ. Työnantajasektorin mukaiset erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

Taulukko 5. Työuran keskimääräinen kesto 31.12.2007 toimialan mukaan 5-vuotisikäryhmissä, vuotta.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (0,0002)	Lkm
Maa-, metsä- ja kalatalous	19,8	27,4	31,3	35,0	27,1	36
Teollisuus	22,4	26,5	31,6	35,5	28,0	361
Rakentaminen	18,8	25,0	30,0	35,0	26,0	98
Kauppa	21,2	25,6	31,1	35,7	27,4	177
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	20,2	25,0	26,9	29,8	24,7	46
Liikenne	22,0	26,1	28,3	36,1	26,6	135
Rahoitus ja liike-elämän palvelut	20,8	26,8	30,2	33,4	26,6	276
Julkiset ja muut palvelut	20,4	25,1	29,2	33,4	26,1	838
Yhteensä	20,9	25,8	30,0	34,2	26,7	
Lkm	554	608	561	244		1 967

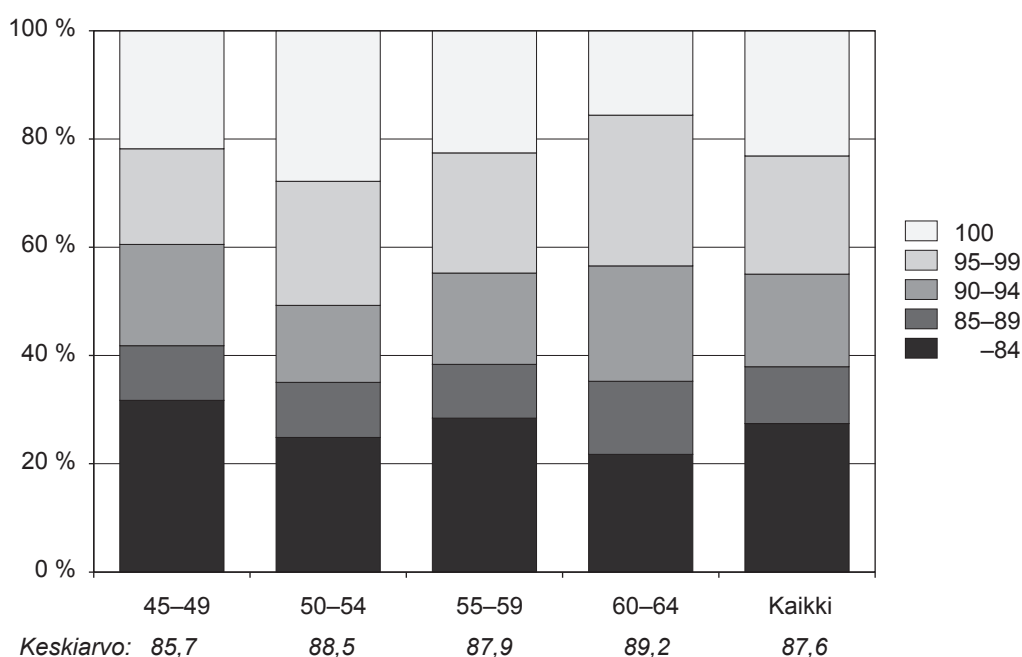
Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

4.2 Työuran suhteellinen kesto vuoden 2007 loppuun mennessä

Työuran suhteellinen kesto iän ja sukupuolen mukaan

Työuran suhteellista kestoja kuvaavan mittarin avulla on mahdollista päätellä, kuinka tiiviitä tai huokoisia palkansaajien toteutuneet työurat ovat vuoden 2007 loppuun mennessä. Toisin kuin työvuosien keston tarkastelussa, ei iällä ole merkitystä suhdelukua tarkasteltaessa. On tosin huomioitava, että esimerkiksi vuoden katkos työssäolossa vie suhteessa suuremman osan 40-vuotiaan kuin 60-vuotiaan työurasta. Työuran suhteellinen kesto vaihtelee nollan ja sadan prosentin välillä. Keskimäärin 45–64-vuotiaiden työurat ovat 87,6 prosenttia enimmäiskestosta mediaanin ollessa 93 prosenttia (kuvio 3). 60–64-vuotiaiden työurat ovat kaikkein tiiviimpiä (keskimäärin 89,2 %), vaikka ihan aukottomia työuria tämän ikäisillä on hieman muita harvemmin. Huokoisimpia ovat 45–49-vuotiaiden työurat (keskimäärin 85,7 %). Erot eivät kuitenkaan ole suuria, ja kokonaisuudessa 45–64-vuotiaiden palkansaajien työurien voidaan todeta olevan hyvin tiiviitä.

Kuvio 3. Työuran suhteellinen kesto 31.12.2007, 45–64-vuotiaat palkansaajat, %.

Naisten työuran suhteellinen kesto on keskimäärin 4,2 prosenttiyksikköä miesten työuran kestoja lyhyempi (taulukko 6). Suhteellisen keston mittari antaa samanlaisen kuvan sukupuolten välisistä eroista kuin toteutunut kesto. Pienimmillään ero on 45–49-vuotiailla 3,2 prosenttiyksikköä ja suurimmillaan 60–64-vuotiailla 5,4 prosenttiyksikköä. Perhesuhteilla ei ollut suurta merkitystä myöskään työuran suhteellisessa kestossa. Eronneiden tai asumuserossa olevien työurat vaikuttivat hieman huokoisimmilta (85,6 %) kuin avio- tai avoliitossa olevien työurat (88 %), mutta erot eivät ole suuria. Erillistarkastelu osoitti sukupuolten välisten erojen liittyvän osittain lasten lukumäärään. Jos lapsia on kaksi tai useampia, jäävät naisten työurat myös suhteellisesti miesten työuria lyhyemmiksi.

Taulukko 6. Työuran keskimääräinen suhteellinen kesto 31.12.2007 sukupuolen mukaan 5-vuotisikäryhmissä, %.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (<.0001)	Lkm
Miehet	87,6	90,8	90,9	92,0	90,1	828
Naiset	84,4	87,0	85,8	86,6	85,9	1 145
Yhteensä	85,7	88,5	87,9	89,2	87,6	
Lkm	555	611	563	244		1 973

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Työuran suhteellinen kesto koulutuksen ja sosioekonomisen aseman mukaan

Työuran enimmäiskeston huomioiva mittari antaa koulutuksen merkityksestä hieman erilaisen kuvan (taulukko 7) verrattuna työvuosien keston, jossa perusasteen suorittaneiden työurat näyttäytyivät koko aineistossa pisimpinä. Suhteellisen keston huomioiva mittari osoittaa koulutuksen pikemminkin lisäävän työuran tiiviyyttä, vaikka erot eivät ole tilastollisesti merkitseviä. Korkeakoulun suorittaneiden työurien keskimääräinen kesto on 88,4 prosenttia enimmäiskestosta, perusasteen suorittaneilla suhdeluku on 86,2 prosenttia. Huomion voi jälleen kuitenkin kiinnittää 45–49-vuotiaiden ryhmään, jossa koulutus lisää selkeimmin työuran suhteellista kestoja. Korkea- ja keskiasteen koulutuksen suorittaneiden työurat ovat noin kuuden prosenttiyksikön verran perusasteen suorittaneiden työuria tiiviimpiä.

Korkea sosioekonominen asema tiivistää työuraa. Ylempien toimihenkilöiden työurat ovat keskimäärin 90 prosenttia enimmäiskestosta, työntekijöillä ja alemmilla toimihenkilöillä suhdeluku on 87 prosenttia. Erot ovat tilastollisesti merkitseviä, vaikka eivät käytännössä kovin suuria. Suurimmat erot ylempien toimihenkilöiden ja työntekijöiden välillä ovat 60–64-vuotiailla, 5,5 prosenttiyksikköä.

Taulukko 7. Työuran keskimääräinen suhteellinen kesto 31.12.2007 koulutuksen ja sosioekonomisen aseman mukaan 5-vuotisikäryhmissä, %.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (0,0748)	Lkm
Perusaste	80,4	89,0	85,4	88,0	86,2	344
Keskiaste	86,0	87,1	88,4	90,4	87,5	816
Korkea-aste	86,6	89,6	88,9	89,0	88,4	813
Yhteensä	85,7	88,5	87,9	89,2	87,6	
Lkm	555	611	563	244		1 973
	(0,0037)					
Työntekijät	85,1	88,2	87,3	86,8	86,9	607
Alemmat toimihenkilöt	84,6	87,8	87,3	89,0	86,9	826
Ylemmät toimihenkilöt	87,8	90,1	89,8	92,3	89,6	536
Yhteensä	85,7	88,5	87,9	89,2	87,6	
Lkm	554	610	561	244		1 969

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Työuran suhteellinen kesto työsuhteen luokittelutekijöiden mukaan

Työuran tiiviys tai huokoisuus vaihtelee selkeästi työsuhteen pysyvyyden ja kokoaikaisuuden mukaan (taulukko 8). Määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevien työurat ovat vakinaisissa työsuhteissa työskentelevien työuria selkeästi huokoisempia. Vakituksissa työsuhteissa olevien työurat ovat kestoltaan noin 89 prosenttia enimmäiskestosta, määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevillä suhdeluku on vain noin 70 prosenttia.

Kokoaikatyötä tekevien työuran suhteellinen kesto on keskimäärin 88 prosenttia, osa-aikatyötä tekevien 82 prosenttia. Ero johtuu alle 55-vuotiaiden palkansaajien katkonaisemmista työurista. Molemmat työsuhteeseen liittyvät luokittelutekijät antavat samansuuntaisen ja yhtä selkeän kuvan ryhmien välisistä eroista kuin työvuosien keston mittaus.

Taulukko 8. Työuran keskimääräinen suhteellinen kesto vuonna 31.12.2007 työsuhteen pysyvyyden ja työajan mukaan 5-vuotiskäryhmissä, %.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (<.0001)	Lkm
Toistaiseksi voimassa oleva	87,5	89,7	88,8	89,8	88,8	1 852
Määräaikainen	65,9	70,1	72,4	71,8	69,1	121
Yhteensä	85,7	88,5	87,9	89,2	87,6	
Lkm	555	611	563	244		1 973
	<.0001					
Kokoaikatyö	86,6	89,3	88,2	89,4	88,2	1 788
Osa-aikatyö	71,4	76,4	86,0	88,5	82,4	181
Yhteensä	85,8	88,5	88,0	89,2	87,7	
Lkm	553	611	561	244		1 969

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Työntekijät ovat työskennelleet keskimääräistä tiiviimmin maa-, metsä- ja kalatalouden, teollisuuden, kaupan, liikenteen ja rahoituksen- ja liike-elämän palveluiden toimialoilla (taulukko 9). Teollisuudessa työskentelevien työurat ovat keskimäärin 92,1 prosenttia enimmäiskestosta. Keskimääräistä huokoisemmiksi työurat sen sijaan jäävät majoitus- ja ravitsemistoiminnan (83 %), rakentamisen (85,3 %) sekä julkisten ja muiden palveluiden aloilla (85,5 %).

Taulukko 9. Työuran keskimääräinen suhteellinen kesto 31.12.2007 toimialan mukaan 5-vuotisikäryhmissä, %.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (<.0001)	Lkm
Maa-, metsä- ja kalatalous	82,0	93,8	91,7	94,0	89,7	36
Teollisuus	91,4	91,5	93,0	93,1	92,1	361
Rakentaminen	77,7	88,7	87,4	92,1	85,3	98
Kauppa	87,5	87,8	91,3	93,3	89,5	177
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	82,5	85,6	81,1	79,5	83,0	46
Liikenne	87,6	89,3	84,1	94,1	88,1	135
Rahoitus ja liike-elämän palvelut	84,9	91,5	87,9	87,2	88,0	276
Julkiset ja muut palvelut	84,2	86,2	85,6	86,8	85,5	838
Yhteensä	85,7	88,5	87,9	89,2	87,6	
Lkm	554	608	561	244		1 967

Ssuluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Työnantajasektoreista huokoisimmiksi jäävät kuntien palveluksessa työskentelevien työurat (86,2 %) (taulukko 10). Valtiota ja yksityisellä sektorilla työurat ovat hieman tiiviimpiä. Ero on havaittavissa erityisesti 55–59-vuotiaiden valtion ja kunnan palkansaajien välillä. Erot työnantajasektorien välillä eivät kuitenkaan kokonaisuudessa ole kovin suuria, eivätkä ne nousseet esille työuran keston mittauksessa.

Taulukko 10. Työuran keskimääräinen suhteellinen kesto 31.12.2007 työnantajasektorin mukaan 5-vuotisikäryhmissä, %.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (0,0179)	Lkm
Yksityinen	86,3	88,9	89,1	89,4	88,3	1 133
Kunta	84,3	87,8	85,3	88,7	86,2	662
Valtio	86,7	88,0	91,3	90,1	88,9	178
Yhteensä	85,7	88,5	87,9	89,2	87,6	
Lkm	555	611	563	244		1 973

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

4.3 Työuran kokonaiskesto arvioidussa eläkeiässä

Eläkkeelle siirtymistä koskevat suunnitelmat

Työskentelyä jatkamalla on mahdollista paikata katkonaisen työuran aiheuttamaa pienempää eläkekertymää. Koska eläkkeelle siirtymistä koskevat suunnitelmat vaikuttavat työuran kokonaiskesto, käsitellään niitä myös tässä raportissa – tosin tiivistetysti. Laajemmin eläkeaikeita tarkastellaan Työolot 2008 -aineistoon perustuvassa työssä jatkamista selvittävässä tutkimuksessa (Tuominen ym. 2010). Eläkkeellesiirtymisikää ja työuran kokonaispituutta aiotussa eläkeiässä koskevat tarkastelut eivät sisällä henkilöitä, jotka ovat ilmoittaneet eläkeiäkseen 1) yli 75 vuotta, 2) eivät ole osanneet vastata kysymykseen, 3) ovat ilmoittaneet vuotta 2008 aiemman ajankohdan tai 4) tieto on jäänyt muuten puuttuvaksi. Yhteensä tällaisia henkilöitä

on 98 ja näistä suurin osa oli EOS-vastauksia. Eläkeaikeet huomioivassa tarkastelussa on mukana siten 1 875 palkansaajaa. Tutkimuksen palkansaajat suunnittelevat siirtyvänsä eläkkeelle kokoaikaisesti keskimäärin 62,5 vuoden ikäisinä. Varhaisimmat suunnitelmat sijoittuvat 50 ikävuoteen ja myöhäisimmät 75 ikävuoteen mediaanin ollessa 63 vuotta.

Naiset suunnittelevat jatkavansa työskentelyä miehiä hieman iäkkäämpänä. He aikovat jäädä eläkkeelle keskimäärin 62,6-vuotiaina, miehet tosin vain joitakin kuukausia aiemmin (liite 1). Aiottu eläkeikä nousee iän myötä. Mitä ikääntyneempänä työssä jatketaan sitä myöhäisempi eläkkeelle siirtyminen on suunnitelmissa. Myös hyväksi terveytensä kokevat suunnittelevat jatkavansa pidempään työssä, keskimäärin 62,8 vuoden ikäisiksi. Kohtalaiseksi tai huonommaksi terveytensä kokevat aikovat jatkaa tätä vuoden verran lyhyemmän ajan. Perhesuhteittainen tarkastelu osoittaa eronneiden tai asumuserossa olevien suunnittelevan työelämässä jatkamista hieman muuta pidempään, keskimäärin 62,9 vuoden ikäisiksi.

Korkeakoulutetut suunnittelevat jatkavansa työelämässä perus- ja keskiasteen koulutuksen suorittaneita pidempään, keskimäärin 62,8 vuoden ikäiseksi. Perus- ja keskiasteen suorittaneet suunnittelevat siirtyvänsä eläkkeelle noin puoli vuotta aikaisemmin. Koulutuksen on myös todettu tuovan lisää vuosia työuran loppupäähän (Järnefelt 2010; Myrskylä 2009). Sosio-ekonomisen aseman mukaiset erot heijastelevat henkilön koulutustaustaa, sillä ylemmissä toimihenkilöissä on enemmän korkeammin koulutettuja kuin työntekijöissä ja päinvastoin. Ylemmät ja alemmat toimihenkilöt suunnittelevat jatkavansa suunnilleen saman ikäisiksi kuin korkeakoulutetut. Työntekijät suunnittelevat jäävänsä eläkkeelle hieman aiemmin, keskimäärin 62-vuotiaina.

Rahoituksen ja liike-elämän palveluiden (62,8 vuotta) sekä julkisten ja muiden palveluiden (62,6 vuotta) toimialoilla työskentelevät suunnittelevat jatkavansa työskentelyä keskimääräistä iäkkäämpänä. Keskivertoa aiemmin eläkkeelle aiotaan siirtyä liikenteen (61,5 vuotta) ja rakentamisen (62 vuotta) toimialoilta. Valtion ja kuntien palkansaajat suunnittelevat jatkavansa työskentelyä noin puoli vuotta pidempään kuin yksityisten työnantajien palveluksessa työskentelevät, joiden keskimääräinen aiottu eläkeikä on 62,3 vuotta.

Sillä, onko työsuhde pysyvä vai määräaikainen tai koko- vai osa-aikainen, ei ole vaikutusta eläkkeelle siirtymistä koskeviin suunnitelmiin.

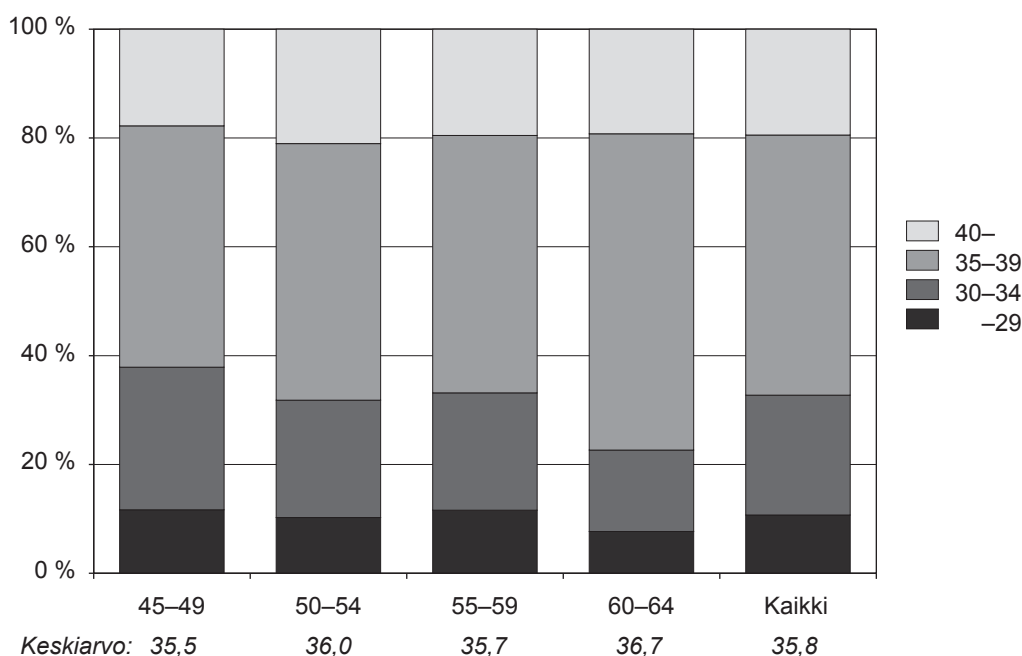
Työuran kokonaiskesto iän, sukupuolen ja terveyden mukaan

Työuran kokonaiskesto kuvaava mittari perustuu työuran toteutuneeseen keston vuoden 2007 lopussa ja henkilön itse haastattelussa ilmoittamaansa aiottuun eläkeikään. Aiemmissa tutkimuksissa aikeiden on todettu ennakoivan eläkkeelle siirtymistä sitä paremmin mitä myöhäisemmästä iästä on kysymys (Karisalmi ym. 2008). Kokonaiskesto arvioitaessa tulee huomioida, että mukaan ei ole laskettu alle 23-vuotiaana tehtyä työtä (vrt. esim. Kautto ja Salonen 2010 ja Kannisto 2010).

45–64-vuotiaiden palkansaajien työurista voidaan arvioida muodostuvan keskimäärin 35,8 vuoden mittaisia mediaanin ollessa 37 vuotta (kuvio 4). Lyhyin työura näyttäisi muodostuvan vain neljän vuoden ja pisin jopa 49,5 vuoden mittaiseksi. 60–64-vuotiaiden työurista näyttäisi

muodostuvan lähes vuoden keskimääräistä pidempiä (36,7 vuotta) ja alle 50-vuotiaiden työurista vain hieman keskimääräistä lyhyempiä (35,5 vuotta). Noin viidenneksellä 45–64-vuotiaista palkansaajista työuran pituus näyttäisi saavuttavan vähintään 40 vuoden pituuden.

Kuvio 4. Työuran kokonaiskesto aiotussa eläkeiässä, 45–64-vuotiaat palkansaajat, vuotta.

Naisten työurista muodostuu arviolta keskimäärin 35,4 vuoden pituisia ja miesten työurista vuoden verran pidempiä (taulukko 11). Sukupuolten välinen ero on kaventunut puolella vuodella verrattuna työurien toteutuneisiin kestoihin vuoden 2007 lopussa. Työurien pituuksissa on kuitenkin ikäryhmittäisiä eroja. Suurimmillaan ero on vanhimmassa ikäryhmässä, jossa miesten työurista näyttäisi muodostuvan keskimäärin 37,9 vuoden ja naisten työurista 35,7 vuoden mittaisia. Nuorimmassa ikäluokassa sukupuolten välinen ero on vain vajaat puoli vuotta. Naiset suunnittelevat siirtyvänsä miehiä hieman myöhemmin eläkkeelle, mutta katkonaisempien työhistorioiden vuoksi heidän työuransa jäävät silti miesten työuria lyhyemmiksi. Perhesuhteiden mukaiset erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

Taulukko 11. Työuran keskimääräinen kokonaiskesto aiotussa eläkeiässä sukupuolen mukaan 5-vuotisikäryhmissä, vuotta.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (<.0001)	Lkm
Miehet	35,6	36,3	36,6	37,9	36,4	792
Naiset	35,3	35,8	35,0	35,7	35,4	1 083
Yhteensä	35,5	36,0	35,7	36,7	35,8	
Lkm	523	575	543	234		1 875

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Koska koettu terveys on eläkeaikeisiin ja siten työuran kokonaispituuteen selkeästi vaikuttava tekijä, tarkastellaan myös terveyden merkitystä työuran kokonaiskestossa muiden yksilötekijöiden ohella (taulukko 12). Työurat näyttäisivätkin muodostuvan sitä pidemmiksi mitä paremmaksi terveys koetaan. Ero terveytensä hyväksi ja kohtalaiseksi tai huonommaksi kokevien välillä on reilu vuosi. Suurin osa 45–64-vuotiaista palkansaajista kokee terveytensä vähintään melko hyväksi.

Taulukko 12. Työuran keskimääräinen kokonaiskesto aiotussa eläkeiässä koetun terveyden mukaan 5-vuotisikäryhmissä, vuotta.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (0,004)	Lkm
Hyvä	35,9	36,2	36,1	37,2	36,2	841
Melko hyvä	35,3	36,1	35,5	36,4	35,8	705
Kohtalainen tai huonompi	34,4	35,1	35,3	36,3	35,1	329
Yhteensä	35,5	36,0	35,7	36,7	35,8	
Lkm	523	575	543	234		1 875

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Työuran kokonaiskesto koulutuksen ja sosioekonomisen aseman mukaan

Korkea koulutustaso ja hyvä sosioekonominen asema lisäävät työuran kokonaiskestoa (taulukko 13). Korkeakoulutettujen työurista muodostuu keskimäärin 36,5 vuoden ja perusasteen suorittaneiden työurista 35 vuoden mittaisia. Koulutuksen merkityksen esille nouseminen johtuu korkeakoulutettujen suunnitelmista jatkaa työskentelyä perusasteen suorittaneita pidempään. Toteutuneiden työurien kestoa tarkasteltaessa perusasteen suorittaneiden työurat osoittautuivat koko aineistossa pisimmiksi. Tämä johtui siitä, että perusasteen suorittaneita on erityisesti vanhimmassa ikäryhmässä, mikä nostaa perusasteen suorittaneiden työuran keskikestoa. Koko aineiston sijasta koulutuksen vaikutusta onkin hyödyllisempää tarkastella ikäryhmittäin. Ero korkea- ja perusasteen suorittaneiden välillä työuran kokonaiskestossa on suurimmillaan, lähes kolmen vuoden luokkaa, nuorimassa ikäryhmässä. Ikääntyneimmässä ryhmässä keski-asteen suorittaneiden työuran kokonaiskesto on pisin.

Ylempien toimihenkilöiden työurista näyttäisi muodostuvan keskimääräistä pidempiä (36,8 vuotta) ja työntekijöiden työurista lyhyempiä (35,1 vuotta). Alempien toimihenkilöiden työurien kestot näyttäisivät jäävän näiden ryhmien väliin. Erot ovat vajaan kahden vuoden luokkaa kaikissa ikäryhmissä ja ne heijastelevat henkilöiden koulutustaustaa. Sosioekonomisen aseman mukaiset erot eivät olleet selkeästi havaittavissa toteutuneen työuran kestossa vuoden 2007 lopussa.

Taulukko 13. Työuran keskimääräinen kokonaiskesto aiotussa eläkeiässä koulutuksen ja sosioekonomisen aseman mukaan 5-vuotisikäryhmissä, vuotta.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (<.0001)	Lkm
Perusaste	33,5	35,2	34,7	36,2	35,0	329
Keskiaste	35,0	35,4	35,8	37,4	35,6	759
Korkea-aste	36,3	36,8	36,2	36,6	36,5	787
Yhteensä	35,5	36,0	35,7	36,7	35,8	
Lkm	523	575	543	234		1 875
	(<.0001)					
Työntekijät	34,6	35,0	35,1	35,8	35,1	570
Alemmat toimihenkilöt	35,3	36,0	35,6	36,9	35,8	587
Ylemmät toimihenkilöt	36,5	37,0	36,5	37,7	36,8	517
Yhteensä	35,5	36,0	35,7	36,7	35,8	
Lkm	522	575	541	234		1 872

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Työuran kokonaiskesto työsuhteen luokittelutekijöiden mukaan

Vakinaisessa työsuhteessa työskentelevien työurista näyttäisi muodostuvan pidempiä kuin määräaikaissä työsuhteissa työskentelevien työurista (taulukko 14). Ero kokonaiskestossa on keskimäärin lähes kuuden vuoden mittainen. Määräaikaisten työntekijöiden suunnitelmat jatkaa työelämässä keskimäärin saman ikäisiksi kuin vakinaisissa työsuhteissa olevat eivät luonnollisestikaan riitä eron kaventamiseen.

Kokoaikatyötä tekevien työurista muodostuu myös pidempiä kuin osa-aikatyötä tekevien työurista. Ero keskimääräisessä kestossa on reilut puolitoista vuotta. Ero on suurimmillaan 50–54-vuotiaissa, vajaat neljä vuotta. Myös osa-aikatyötä tekevien tulisi jatkaa työelämässä nykyisiä suunnitelmia pidempään, jotta ero suhteessa kokoaikatyötä tekeviin kaventuisi. Tämä tosin ei koske osa-aikaeläkeläisiä, joilla työurat ovat tyypillisesti kohtuullisen pitkiä. Tämän vuoksi vanhimmassa ikäryhmässä koko- ja osa-aikatyötä tekevien välinen ero työuran kokonaiskestossa on pieni.

Taulukko 14. Työuran keskimääräinen kokonaiskesto aiotussa eläkeiässä työsuhteen pysyvyyden ja työajan mukaan 5-vuotisikäryhmissä, vuotta.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (<.0001)	Lkm
Toistaiseksi voimassa oleva	35,8	36,4	36,0	37,0	36,1	1 773
Määräaikainen	31,0	29,8	30,4	27,8	30,3	102
Yhteensä	35,5	36,0	35,7	36,7	35,8	
Lkm	523	575	543	234		1 875
	(<.0001)					
Kokoaikatyö	35,6	36,2	35,8	36,8	36,0	1 708
Osa-aikatyö	32,2	32,4	34,4	36,4	34,3	163
Yhteensä	35,5	36,0	35,7	36,7	35,9	
Lkm	521	575	541	234		1 871

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Teollisuuden toimialalla työskentelevien henkilöiden työurista muodostuu keskimäärin 37 vuoden mittaisia, mikä on enemmän kuin muilla toimialoilla (taulukko 15). Muita pitkien työurien aloja ovat maa-, ja metsä- ja kalatalous (36,3 vuotta), rahoitus ja liike-elämän palvelut (36,3 vuotta) ja kaupan ala (36,4 vuotta). Sen sijaan keskimääräistä lyhyemmiksi työurat jäävät majoitus- ja ravitsemistoiminnan aloilla (34,1 vuotta). Myös rakentamisessa (35 vuotta) ja liikenteessä (34,9 vuotta) työurat jäävät muita aloja lyhyemmiksi.

Taulukko 15. Työuran keskimääräinen kokonaiskesto aiotussa eläkeiässä toimialan mukaan 5-vuotisikäryhmissä, vuotta.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (<.0001)	Lkm
Maa-, metsä- ja kalatalous	35,7	37,6	35,6	37,9	36,3	33
Teollisuus	36,8	36,5	37,1	38,2	37,0	343
Rakentaminen	33,1	35,8	35,3	37,2	35,0	95
Kauppa	36,1	35,4	36,7	38,6	36,4	167
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	33,9	35,8	31,8	33,0	34,1	41
Liikenne	34,9	34,5	33,8	38,8	34,9	129
Rahoitus ja liike-elämän palvelut	35,7	37,0	36,4	36,0	36,3	266
Julkiset ja muut palvelut	35,1	35,8	35,1	35,8	35,4	796
Yhteensä	35,4	36,0	36,7	36,7	35,8	
Lkm	522	573	541	234		1 870

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Valtion palveluksessa työskentelevien työurista näyttäisi muodostuvan pisimpiä (36,6 vuotta) ja kunnan palveluksessa työskentelevien työurista lyhyimpiä (35,5 vuotta) (taulukko 16). Yksityisen työnantajan palveluksessa työskentelevien työurien kokonaiskesto sijoittuvat näiden ryhmien väliin. Valtiolla työskentelevien palkansaajien muita pidemmät työurat ovat seurausta sekä toteutuneiden työurien kestoista että muita myöhäisemmistä eläkeaikeista. Kuntasektorilla työuran kokonaiskesto ei pidennä edes kohtuullisen korkea aiottu eläkeikä (62,7 vuotta). Ikäryhmittäisessä tarkastelussa voidaan havaita 55–59-vuotiaiden kuntapalkansaajien työurien jäävän kaikkein lyhyimmäksi, keskimäärin 34,9 vuoden mittaisiksi.

Taulukko 16. Työuran keskimääräinen kokonaiskesto aiotussa eläkeiässä työnantajasektorin mukaan 5-vuotisikäryhmissä, vuotta.

	45–49	50–54	55–59	60–64	Yhteensä (0,0420)	Lkm
Yksityinen	35,6	35,9	36,0	36,7	35,9	1 074
Kunta	35,0	36,1	34,9	36,7	35,5	631
Valtio	35,9	36,5	37,1	37,2	36,6	170
Yhteensä	35,5	36,0	35,7	36,7	35,8	
Lkm	523	575	543	234		1 875

Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

4.4 Mitkä tekijät selittävät tiiviitä ja pitkiä työuria?

Seuraavassa tarkastellaan työuran tiiviyyttä ja kokonaispituutta logistisen regressioanalyysin avulla (taulukko 17). Mallinnus mahdollistaa yksittäisten tekijöiden vaikutuksen tarkastelun tutkittavaan asiaan muiden tekijöiden vaikutukset vakioituina. Selitettävänä on ensimmäiseksi tiivis työura, jonka rajaksi on asetettu vähintään 95 prosenttia enimmäiskestosta (mallit 1–2). Aineiston palkansaajista lähes puolella (45 %) työura on näin tiivis. Toisena selitettävänä on pitkä työura, jollaiseksi on tässä määritelty 38 vuotta tai enemmän (mallit 3–4). Tämän pituiset työurat ovat keskiarvoa (35,8 vuotta) ja mediaania (37 vuotta) pidempiä. Noin 40 prosentilla palkansaajista työurasta muodostuu näin pitkiä. Työuran tiiviyyttä ja kokonaispituutta tarkastellaan ensin yksilöön liittyvien tekijöiden suhteen (mallit 1 ja 3), minkä jälkeen tarkastellaan työsuhteeseen liittyvien tekijöiden vaikutuksia yksilötekijät vakioituina (mallit 2 ja 4).

Yksilötekijöistä työuran tiiviyteen vaikuttavat sukupuoli ja ikä (malli 1). Naisten työurat ovat selkeästi miesten työuria huokoisempia. Iän suhteen tilastollisesti merkitseviä eroja on havaittavissa vain 45–49- ja 50–54-vuotiaiden välillä. Jälkimmäisen ryhmän työurat ovat tiiviimpiä suhteessa viiteryhmään. Perhesuhteilla, koulutuksella tai koetulla terveydellä ei ole vaikutusta työuran tiiviyteen.

Kun työhön liittyvien tekijöiden vaikutuksia tarkastellaan yksilötekijöiden vaikutukset vakioituina (malli 2), voidaan työntekijöiden sekä määrä- ja osa-aikaisissa työsuhteissa työskentelevien työurien todeta olevan huokoisempia kuin toimihenkilöiden sekä vakituisissa ja kokoaikaisissa työsuhteissa työskentelevien työurat. Toimialoista teollisuudessa työurat ovat kaikkein tiiveimpiä. Ainoastaan liikenteen ja majoitus- ja ravitsemistoimintojen aloilla työuran suhteellinen kesto ei tilastollisesti merkitsevästi eroa teollisuudesta. Muilla aloilla suhteellinen kesto jää teollisuuden alaa lyhyemmäksi. Työnantajasektorin mukaiset erot eivät myöskään ole tilastollisesti merkitseviä. Taulukossa 17 esitettyjen tulosten lisäksi voidaan todeta, että työhön liittyvien tekijöiden vakioiminen toi esiin tilastollisesti merkitseviä eroja koulutuksen ja perhesuhteiden suhteen. Korkeakoulutettujen ja leskien työurat ovat huokoisempia kuin perusasteen koulutuksen suorittaneiden ja avio- tai avoliitossa olevien työurat.

Työuran kokonaispituuteen vaikuttavat sen sijaan työuran suhteellista kestoja useammat yksilötekijät (malli 3). Sukupuolen ja iän ohella myös koetulla terveydellä ja perhesuhteilla on merkitystä. Naisten, 45–49-vuotiaiden, leskien ja terveytensä kohtalaiseksi tai huonommaksi kokevien työurat yltyvät harvemmin 38 vuoden pituuteen kuin miesten, ikääntyneempien, avio- tai avoliitossa olevien ja terveytensä hyväksi kokevien työurat. Koulutuksella ei näyttäisi olevan merkitystä työuran kokonaispituudessa.

Taulukko 17. Logistinen regressioanalyysi työuran suhteelliseen keston ja kokonaispituuteen vaikuttavista tekijöistä.

	Työuran suhteellinen kesto 95 % tai enemmän				Työuran kokonaispituus 38 vuotta tai enemmän			
	Malli 1		Malli 2*		Malli 3		Malli 4*	
	Riskisuhde	95 %:n lv.	Riskisuhde	95 %:n lv.	Riskisuhde	95 %:n lv.	Riskisuhde	95 %:n lv.
Sukupuoli								
Mies	1,00				1,00			
Nainen	0,55	0.459–0.668			0,64	0.526–0.775		
Ikä								
45–49	1,00				1,00			
50–54	1,60	1.256–2.030			1,34	1.044–1.731		
55–59	1,25	0.979–1.604			1,52	1.175–1.966		
60–64	1,16	0.843–1.590			2,21	1.593–3.059		
Perhesuhteet								
Naimisissa, avoliitto	1,00				1,00			
Eronnut, asumusero	0,77	0.580–1.015			1,03	0.775–1.373		
Leski	0,50	0.251–1.012			0,37	0.163–0.818		
Naimaton	0,81	0.561–1.181			1,03	0.698–1.514		
Koulutus								
Perusaste	1,00				1,00			
Keskiaste	1,04	0.800–1.359			1,01	0.768–1.337		
Korkea-aste	0,79	0.603–1.026			1,19	0.906–1.571		
Koettu terveys								
Hyvä	1,00				1,00			
Melko hyvä	1,12	0.910–1.369			0,95	0.769–1.172		
Kohtalainen tai huonempi	1,22	0.941–1.577			0,65	0.497–0.862		
Sosioekonominen asema								
Työntekijät			1,00				1,00	
Alemmat toimihenkilöt			1,59	1.194–2.104			1,40	1.042–1.871
Ylemmät toimihenkilöt			1,45	1.041–2.031			1,34	0.949–1.877
Työsuhteen muoto								
Toistaiseksi voimassa oleva			1,00				1,00	
Määräaikainen			0,15	0.081–0.277			0,27	0.147–0.477
Työaika								
Kokoaika			1,00				1,00	
Osa-aika			0,64	0.448–0.919			0,60	0.405–0.876
Toimiala								
Teollisuus			1,00				1,00	
Rakentaminen			0,54	0.343–0.864			0,61	0.376–0.981
Kauppa			0,55	0.367–0.811			0,83	0.551–1.240
Majoitus- ja ravitsemistoiminta			0,54	0.272–1.060			0,40	0.178–0.893
Liikenne			0,87	0.573–1.317			0,50	0.322–0.777
Rahoitus ja liike-elämän palvelut			0,51	0.355–0.720			0,91	0.637–1.301
Julkiset ja muut palvelut			0,47	0.321–0.678			0,59	0.399–0.857
Työnantajasektori								
Yksityinen			1,00				1,00	
Kunta			1,23	0.916–1.661			1,20	0.880–1.628
Valtio			1,42	0.960–2.084			1,52	1.021–2.247

Työuran suhteellinen kesto 95 % tai enemmän (lkm=870), työuran suhteellinen kesto alle 95 % (lkm=1 056).
 Työuran kokonaispituus pituus aiotussa eläkeiässä 38 vuotta tai enemmän (lkm=738), työuran kokonaispituus aiotussa eläkeiässä alle 38 vuotta (lkm = 1 094).

* Malleissa 2 ja 4 on vakioitu sukupuolen, iän, perhesuhteiden, koulutuksen ja koetun terveyden vaikutukset.
 Maa-, metsä-, ja kalatalouden toimiala ei ole mukana malleissa tapausten vähäisen lukumäärän vuoksi.

Kun työhön liittyvien tekijöiden merkitystä tarkastellaan yksilötekijöiden vaikutukset vakioituina (malli 4), näyttävät yhteydet olevan samansuuntaisia kuin työuran suhteellisessa kestossa. Määrä- ja osa-aikaisten työntekijöiden työurista muodostuu harvemmin pitkiä kuin vakituisissa ja kokoaikaisissa työsuhteissa työskentelevien työurista. Sosioekonomisen aseman mukainen tarkastelu osoittaa alempien toimihenkilöiden työurista muodostuvan työntekijöiden työuria pidempiä. Ylempien toimihenkilöiden työurien pituudet eivät sen sijaan eroa tilastollisesti työntekijöiden työurista. Teollisuudessa työskentelevien palkansaajien työurat muodostuvat useilla muilla toimialoilla työskentelevien palkansaajien työuria pidemmiksi. Työurien pituudet kaupan ja rahoitus ja liike-elämän palveluiden aloilla eivät tosin eroa tilastollisesti teollisuudesta. Viitealaa lyhyemmäksi työurat jäävät rakentamisen, majoitus- ja ravitsemistoiminnan, liikenteen ja julkisten ja muiden palveluiden toimialoilla. Valtiolla työskentelevien työurista muodostuu yksityisellä sektorilla työskentelevien työuria pidempiä. Työhön liitettävien tekijöiden vaikutusten huomioiminen ei muuttanut yksilötekijöiden vaikutuksista saatua kuvaa.

4.5 Vertailu muuhun työuran pituutta koskevaan tutkimus- ja tilastotietoon

Seuraavassa tarkastellaan palkansaajaväestön työuran kestoa suhteessa muihin väestöryhmiin, kuten yrittäjiin, työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin (vrt. kuvio 1). Tarkoituksena on muodostaa kuvaa siitä, miten hyvin palkansaajaväestöön kohdistuva tarkastelu kattaa ikäistään väestöä laajemminkin. Tässä hyödynnetään Työvoimatutkimuksen 2006 Ad hoc -aineistoa, jonka kohdejoukkona ovat kaikki 50–69-vuotiaat työlliset ja sellaiset 50–69-vuotiaat ei-työlliset, jotka olivat viimeisen työsuhteen päättymisvuonna 50-vuotiaita tai vanhempia. Aineistoon on lisätty tietoja Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä ja työuran kestoa voidaan tarkastella 23 ikävuodesta vuoden 2006 loppuun. Aiottuun eläkeikään perustuvaa työurien kokonaiskeston vertailua ei Ad hoc -aineiston perusteella kuitenkaan ole järkevää tehdä kuin työllisten osalta, sillä vaikka työttömiltä on haastattelussa kysytty heidän eläkeaikeistaan, jopa puolet (52 %) ei ymmärrettävistä syistä osaa arvioida eläkkeellesiirtymisajankohtaansa tarkemmin. Lisäksi annettujen arvioiden toteutuminenkin saattaa työttömillä olla paljon epätodennäköisempää kuin työsuhteessa olevilla palkansaajilla. On myös huomioitava, että Ad hoc -aineistoon on valikoitunut hieman enemmän työllisiä ja vähemmän työkyvyttömyyseläkeläisiä tai pitkäaikaisesti sairaita (liite 2).

Työuran toteutuneen keston ja työuran kokonaiskeston vertailua varten sekä Ad hoc- että Työolot-aineistoista poimittiin 50–64-vuotiaat henkilöt. Ad hoc -aineistossa tämän ikäisten palkansaajien työuran pituus vuonna 2006 oli keskimäärin 29,4 vuotta, yrittäjillä 29,5 vuotta, työttömillä 22,2 vuotta, eläkeläisillä 29 vuotta² ja muilla ei-työvoimaan kuuluvilla 25,6 vuotta. Yrittäjät suunnittelivat siirtyvänsä eläkkeelle palkansaajia keskimäärin noin vuoden verran myöhemmin (63,8 vuoden ikäisinä) ja heidän työuristansa aiotussa eläkeiässä (36,9 vuotta) näyttäisi muodostuvan aavistuksen verran palkansaajien työuria (36,6 vuotta) pidemmiksi.

2 Eläkkeellä olevien keski-ikä on 61 vuotta.

Aineistoteknisistä syistä työuran kesto kuvaa tilannetta eläkkeellesiirtymisvuoden lopussa, minkä vuoksi työurien keskimääräiset kestot ovat hieman korkeampia kuin Työolot-aineistosta kuukauden tarkkuudella lasketut keskimääräiset kestot.

Ad hoc -vertailun perusteella voidaan siis todeta, että yrittäjien ja eläkeläisten toteutuneet työurat ovat suunnilleen samanpituisia kuin palkansaajien työurat. Työttömien ja muiden ei-työvoimassa olevien työurat jäävät selkeästi lyhyemmiksi, mutta ryhmien osuus tämän ikäisessä väestössä on verrattain pieni (vrt. kuvio 1). Näiden ryhmien työurien pituuksien huomioiminen kuitenkin hieman laskisi kokonaistyöuran pituuden keskiarvoa.

Edellisissä työurien pituuksien tarkasteluissa on huomioitu 23 ikävuodesta lähtien tehty työ. Kuitenkin työnteon aloittaminen ennen tätä on varsin yleistä. Sellaista rekisteripohjaista perustietoa työuran pituudesta, joka sisältää myös alle 23-vuotiaana tehdyn työn, on myös jo olemassa. Vuonna 2009 työeläkkeelle siirtyneiden työuran pituutta tarkastelevissa kirjoituksissa (Kannisto 2010; Kautto ja Salonen 2010) todettiin työeläkkeelle siirtyneiden työuran olleen keskimäärin 32 vuotta. Luku sisältää kaikki työeläkkeelle siirtyneet, kuten työttömyys- ja työkyvyttömyyseläkeläiset. Vanhuuseläkkeelle siirtyneillä työuran pituus oli keskimäärin 35 vuotta. Tarkastelujen taustalla olevat laskelmat osoittivat alle 23-vuotiaana tehdyn työn määrän olleen vanhuuseläkkeelle siirtyneillä keskimäärin 2,2 vuotta.

Elinajanodotteen osittamiseen perustuvan työllisen ajan odotteen perusteella voidaan 15-vuotiaan henkilön arvioida viettävän työllisenä 34,6 vuotta elinajastaan vuonna 2008. Työvoimassa hänen voidaan olettaa olevan 37 vuotta. (Hytti 2009.) Työolot-aineistosta laskettu 45–64-vuotiaiden palkansaajien keskimääräinen työuran kesto aiotussa eläkeiässä oli puolestaan 35,8 vuotta vuonna 2008. Vaikka odotteet ja työuran pituudesta saadut rekisteritiedot ja aiottuun eläkeikään perustuvat arviot eivät ole suoraan vertailukelpoisia, on Työolot-aineiston perusteella laskettu luku samassa suuruusluokassa kuin työllisen ajan odote. Huomioitava on, että odotteet koskevat koko väestöä, kun taas tässä tutkimuksessa tarkastellut luvut sisältävät palkansaajien 23 ikävuodesta alkaen tehdyn työn. Hytin (2009) mukaan suomalaisten elinkaa-rella tehty työ kuitenkin keskittyy kaikkein selkeimmin 25–49-vuoden ikään.

Kaikkein pisimmät arviot työuran pituudesta saadaan haastattelutiedon perusteella. Haastattelutietoa työuran pituudesta saadaan esimerkiksi Työolot-tutkimuksista (vrt. sivu 2). Lehdon ja Sutelan (2008) mukaan 15–64-vuotiailla naisilla oli työkokemusta keskimäärin 20,5 ja miehillä 21,3 vuoden verran vuonna 2008. Sukupuolten välinen ero on kansainvälisesti verrattuna pieni. Eniten työkokemusta oli karttunut 55–64-vuotiaille perusasteen koulutuksen suorittaneille miehille, keskimäärin 42 vuotta. Vastaavasti samanikäisille perusasteen suorittaneille naisille kokemusta oli karttunut 35,9 vuotta. Lukuun ottamatta 15–24-vuotiaiden ryhmää, oli perusasteen suorittaneilla korkea-asteen suorittaneita enemmän työkokemusta kaikissa ikäryhmissä. Työurat vaikuttavat haastattelun perusteella pidemmiltä kuin rekisteritietojen perusteella. Eroa selittää osittain se, että tässä tutkimuksessa hyödynnetty rekisteritieto ei sisällä tietoa alle 23-vuotiaana tehdystä työstä. Haastattelussa annettuun arvioon työurasta on myös voitu laskea mukaan työttömyysaika.

5 Yhteenvetoa

Tässä raportissa tarkasteltiin ensiksi työurien pituutta 45–64-vuotiaassa palkansaajaväestössä kolmen erilaisen, pääsääntöisesti rekistereihin ja osittain myös haastattelutietoihin perustuvan mittarin avulla. Tarkastelun kohteena olivat eläkettä kartuttanut työskentelyaika 23 ikävuodesta vuoden 2007 loppuun mennessä, työskentelyajan suhteellinen kesto tänä ajanjaksona ja työuran kokonaispituus aiotussa eläkeiässä. Toiseksi tarkasteltiin, millä tavalla sekä henkilöön että työhön liittyvät tekijät vaikuttavat työurien pituuteen. Tulosten mukaan toteutuneen työuran pituus oli keskimäärin 26,7 vuotta ja suhteellinen kesto 87,6 prosenttia enimmäiskestosta vuoden 2007 loppuun mennessä. Työurista arvioidaan muodostuvan keskimäärin 35,8 vuoden mittaisia aiotussa eläkeiässä.

Tuloksia tulkittaessa tulee muistaa kaksi tärkeää rajausta. Ensinnäkin tarkastelut koskevat hieman ikääntyneempiä palkansaajia. Mukana ei ole yrittäjiä, työttömiä tai ei-työvoimaan kuuluvia henkilöitä, kuten eläkeläisiä, mikä tarkoittaa, ettei tuloksia voida yleistää koskemaan koko väestöä. 45–64-vuotiaat palkansaajat ovat sitä valikoituneempi ryhmä mitä ikääntyneemmistä on kyse. Työttömien ja ei-työvoimaan kuuluvien työurien pituuksien huomioiminen laskisi hieman työurien pituuden keskiarvoja. Toiseksi tulee huomioida työuran pituuden kattaneen vain 23 ikävuoden jälkeisen työskentelyajan. Jos alle 23-vuotiaana tehty työ huomioitaisiin laskelmissa, tulisi työuran kokonaispituuteen keskimäärin runsaat kaksi vuotta lisää.

Työurien suhteelliseen keston vaikuttavat yksilöön liittyvistä tekijöistä sukupuoli ja ikä. Naisten ja 45–49-vuotiaiden työurat ovat huokoisempia kuin miesten ja 50–59-vuotiaiden työurat. Työhön liittyvät tarkastelut osoittivat työntekijöiden, määrä- ja osa-aikaisissa työsuhteissa työskentelevien työurien olevan huokoisempia kuin toimihenkilöiden, toistaiseksi voimassa olevissa ja kokoaikaisissa työsuhteissa työskentelevien työurat. Työsuhteet ovat teollisuudessa pääsääntöisesti muita aloja tiiviimpiä.

Työuran kokonaiskeston vaikuttaa yksilötekijöistä sukupuolen ja iän lisäksi myös perhesuhteet ja koettu terveys. Naisten, 45–49-vuotiaiden, leskien ja terveytensä kohtalaiseksi tai heikommaksi kokevien työurista muodostuu todennäköisemmin lyhyempiä kuin miesten, yli 50-vuotiaiden, avio- tai avoliitossa olevien ja hyväksi terveytensä kokevien työurista. Koulutuksella ei sen sijaan näyttäisi olevan merkitystä. Perusasteen suorittaneisiin verrattuna koulutetut siirtyvät työhön hieman myöhemmin, mutta toisaalta he jatkavat työssä perusasteen suorittaneita pidempään. Työhön liittyvät tekijät vaikuttavat työurien kokonaiskeston pääpiirteissään samalla tavalla kuin suhteelliseen keston. Valtion työntekijöiden työurat osoittautuvat pidemmiksi kuin yksityisellä sektorilla työskentelevien työurat. Toimialoittain tarkasteltuna esille nousivat teollisuuden useita muita aloja pidemmät työurat.

Työuran pituudesta muodostuvaan kuvaan vaikuttaa oleellisesti mittaustapa. Työurat saattavat vaikuttaa hyvinkin eripituisilta riippuen siitä, mitä työuran pituuteen sisällytetään tai millaisia tietolähteitä mittauksessa käytetään. Tällä hetkellä työuran pidentämiskeskustelussa painopiste on eläkkeellesiirtymisiän odotteessa, mikä kuvaa yhtä pistettä työuran loppupäässä.

Keskusteluissa tarvitaan myös tietoa siitä, kuinka pitkiä työurat käytännössä ovat ja millaiset tekijät vaikuttavat työurien keston. Työurien pituuteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen on tärkeää, jotta osattaisiin kiinnittää huomiota kokonaisuuden ohella myös niihin ryhmiin, joissa työurat jäävät tyypillisemmin lyhyiksi.

Lähteet

- Eläketurvakeskus (2009a) Yhteisymmärrys eläkekiistan ratkaisemisesta 14.3.2009.
<http://www.etk.fi/Page.aspx?Section=42777&Item=63720>
- Eläketurvakeskus (2009b) Katsaus eläketurvaan vuonna 2008. Eläketurvakeskuksen tilasto-
raportteja 5/2009. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- ETK ja Kela (2010) Tilasto Suomen eläkkeensaajista 2008. Suomen virallinen tilasto: So-
siaaliturva 2010. Eläketurvakeskus ja Kela.
- Hietaniemi, Marjukka, Kannisto, Jari ja Salonen, Janne (2010) Työssäolovuosien 40 vuoden
minimivaatimus 63 vuoden eläkeiälle. Teoksessa Uusitalo, Hannu, Kautto, Mikko ja
Lindell, Christina (toim.) (2010) Myöhemmin eläkkeelle – selvityksiä ja laskelmia. Elä-
keturvakeskuksen selvityksiä 2010:1. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Hytti, Helka (2009) Työssäoloa voidaan pidentää pohjoismaiselle tasolle, mutta millä mittarilla
ja millä keinoin? Työpoliittinen aikakauskirja 2. Työministeriö, Helsinki.
- Hytti, Helka ja Nio, Ilkka (2004) Työllisyysohjelman seuranta ja työssäoloajan pituus. Työ-
poliittinen aikakauskirja 1. Työministeriö, Helsinki.
- Järnefelt, Noora (2010) Education and longer working lives. A longitudinal study on educati-
on differences in then late exit from working life of older employees in Finland. Finnish
Centre for Pensions, Studies 2010:1. Finnish Centre for Pensions, Helsinki.
- Kannisto, Jari (2010) Vanhuuseläkkeelle 35 vuoden työrupeaman jälkeen. Työeläke-lehti 3.
Eläketurvakeskus.
- Kannisto, Jari (2006) Eläkkeellesiirtymisiän mittaaminen. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia
2006:1. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Kannisto, Jari (1993) Yksityisen sektorin työurat ja eläkeprosentit vuonna 1990. Eläketurva-
keskuksen tutkimuksia 3. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Kannisto, Jari (1989) Työeläkettä kartuttaneiden työssäoloaika yksityisellä sektorilla sekä
heidän osuutensa työikäisestä väestöstä. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 1. Eläketur-
vakeskus, Helsinki.
- Karisalmi, Seppo, Tuominen, Eila ja Kaliva, Kasimir (2008) Eläkeaikomukset ja eläkkeelle
siirtyminen. Seurantatutkimus Joustava eläkeikä -tutkimuksen aineistosta. Eläketurva-
keskuksen tutkimuksia 2008:2. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Kautto, Mikko ja Salonen, Janne (2010) Pidemmät työurat – mutta kuinka pitkät ja keillä?
Kirjoitus Turun Sanomissa 13.7.2010.
- Kiander, Jaakko ja Lilja, Reija (2010) Eläkeryhmien töiden vaikuttavuusarviointi. Palkansaa-
jien tutkimuslaitoksen tiedote 3.3.2010. <http://www.labour.fi/Tiedote/lausunto0310.pdf>
- Lehto, Anna-Maija ja Sutela, Hanna (2008) Työolojen kolme vuosikymmentä. Työolotutki-
musten muutoksia 1977–2008. Tilastokeskus, Helsinki.
- Myrskylä, Pekka (2009) Suomalaisten työhön osallistuminen. Teoksessa Pärnänen, Anna ja
Okkonen, Kaisa-Mari (toim.) Työelämän suurten muutosten vuosikymmenet. Tilastokes-
kus, Helsinki.

- Palomäki, Liisa-Maria ja Tuominen, Eila (2010) Työssä käyvät eläkeläiset – erot muihin työssä käyviin ja eläkkeellä oleviin. Eläketurvakeskuksen keskustelualoitteita 2010:4. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Tuominen, Eila, Takala, Mervi ja Forma, Pauli (2010) Työolot ja työssä jatkaminen. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 2010:2. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Tuominen, Eila (2001a) Koulutusaika elinkaarella pitenee – lyheneekö eläkkeen ansainta-aika? Teoksessa Tuominen, Eila (toim.) Muuttuva työ ja eläketurva. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 2001:1. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Tuominen, Eila (2001b) Työhön vai eläkkeelle? Ikääntyvien työttömien kokemuksia vuosikymmenen taitteen työmarkkinoilta. Eläketurvakeskuksen raportteja 27. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Tuominen, Eila (1999) Ansiotyö alle 23-vuotiaana. Työeläkejärjestelmän työsuhtetietoihin perustuva selvitys työssäoloajan kestosta alle 23-vuotiaana. Eläketurvakeskuksen monisteita 31. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Työeläke ja muu sosiaalivakuutus (2008) Ilmarinen, Helsinki.
- Työeläkkeen laskentaopas (2002) Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Uusitalo, Hannu, Kautto Mikko ja Lindell, Christina (toim.) (2010) Myöhemmin eläkkeelle – selvityksiä ja laskelmia. Eläketurvakeskuksen selvityksiä 2010:1. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Uusitalo, Hannu (2010) Mittareiden arviointia. Teoksessa Uusitalo, Hannu, Kautto Mikko ja Lindell, Christina (toim.) (2010) Myöhemmin eläkkeelle – selvityksiä ja laskelmia. Eläketurvakeskuksen selvityksiä 2010:1. Eläketurvakeskus, Helsinki.

Liitteet

Liite 1. Keskimääräinen aiottu eläkeikä erilaisten taustatekijöiden suhteen, vuotta.

	Lkm	
Sukupuoli	(0.0191)*	
Miehet	62,3	792
Naiset	62,6	1 083
Yhteensä	62,5	1 875
Ikä	(<.0001)	
45-49	61,8	523
50-54	62,2	575
55-59	62,8	543
60-64	63,8	234
Yhteensä	62,5	1 875
Perhesuhteet	(0.0365)	
Naimisissa, avoliitto	62,4	1 470
Eronnut, asumusero	62,9	244
Leski	62,4	37
Naimaton	62,6	124
Yhteensä	62,5	1 875
Koulutus	(<.0001)	
Perusaste	62,3	329
Keskiaste	62,2	759
Korkea-aste	62,8	787
Yhteensä	62,5	1 875
Koettu terveys	(<.0001)	
Hyvä	62,8	841
Me ko hyvä	62,4	705
Kohtalainen tai huonompi	61,8	329
Yhteensä	62,5	1 875
Sosioekonominen asema	(<.0001)	
Työntekijät	62,0	570
Alemmat toimihenkilöt	62,6	587
Ylemmät toimihenkilöt	62,7	517
Yhteensä	62,5	1 872
Työsuhteen pysyvyys	(0.9651)	
Toistaiseksi voimassa oleva	62,5	1 773
Määräaika	62,5	102
Yhteensä	62,5	1 875
Työaika	(0.2151)	
Kokoaikatyö	62,4	1 708
Osa-aikatyö	62,7	163
Yhteensä	62,5	1 871
Toimiala	(<.0001)	
Maa-, metsä- ja kalatalous	62,1	33
Teollisuus	62,3	343
Rakentaminen	62,0	95
Kauppa	62,5	167
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	62,3	41
Liikenne	61,5	129
Rahoitus ja liike-elämän palvelut	62,8	266
Julkiset ja muut palvelut	62,6	796
Yhteensä	62,5	1 870
Työnantajasektori	(0.0007)	
Yksityinen	62,3	1 074
Kunta	62,7	631
Valtio	62,8	170
Yhteensä	62,5	1 875

* Suluissa tilastollinen merkitsevyys 0,05 riskitasolla.

Liite 2. *Pääasiallinen toiminta Työvoima- ja Työvoimatutkimuksen (2006) Ad hoc -tutkimuksessa, 50–64-vuotiaat, %.*

Pääasiallinen toiminta	Työvoima-tutkimus	Ad Hoc*
Työllinen	64,4	70,9
Työtön	3,8	4,2
Opiskelija	0,4	0,3
Työkyvytön, pitkäaikaisesti sairas	14,2	8,1
Eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella	11,3	11,3
Kotitalouden hoito	1,3	0,6
Muu 15 v. täyttänyt	4,7	4,7
Yhteensä	100	100
Lkm	6 622	5 873

* Kohdejoukkona ovat kaikki 50–69-vuotiaat työlliset ja sellaiset 50–69-vuotiaat ei-työlliset, jotka olivat viimeisen työsuhteen päättymisvuonna 50-vuotiaita tai vanhempia.

Eläketurvakeskus on Suomen työeläkejärjestelmän la-
kisääteinen keskuslaitos. Sen tutkimustoiminta koostuu
pääasiassa sosiaaliturvaan ja työeläkejärjestelmiin liit-
tyvistä aiheista. Tutkimuksissa pyritään monipuolisesti ot-
tamaan huomioon sosiaalipoliittiset, sosiologiset ja talou-
delliset näkökulmat.

Pensionsskyddscentralen är lagstadgat centralorgan för
arbetspensionssystemet i Finland. Forskningsverksamheten
koncentrerar sig i huvudsak på den sociala tryggheten och
på de olika pensionssystemen. Målet för forskningsprojek-
ten är att mångsidigt belysa aspekter inom socialpolitik,
sociologi och ekonomi.

The Finnish Centre for Pensions is the statutory central
body of the Finnish earnings-related pension scheme.
Its research activities mainly cover the fields of social
security and pension schemes. The studies aim to paint a
comprehensive picture of the sociopolitical, sociological
and financial aspects involved.

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511

Faksi (09) 148 1172

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 7511

Fax (09) 148 1172

Finnish Centre for Pensions**www.etk.fi**

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS

Finland

Tel. +358 10 7511

Fax +358 9 148 1172